ROK XII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 10

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 MAJA 1937 ROKU

ZJAZD INŻYNIERÓW CHEMIKÓW

Dn. 2, 3 i 4 maja r. b. odbył się w Warszawie I Ogólnopolski Zjazd Inżynierów Chemików, zwołany przez Związek Inżynierów Chemików. Zjazd odbywał się pod wysokim protektoratem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, a naczelnymi hasłami Zjazdu były: „chemia na usługach obrony kraju" i „zagadnienie samowystarczalność w dziedzinie surowców".

Zjazd obesłany był bardzo licznie, bo około 800 chemików z wyższym wykształceniem, pracujących w przemyśle, przyjęło udział w obradach. Zgłoszono niespełna 200 referatów, poruszających dość szeroką gamę zagadnień, związanych bezpośrednio lub pośrednio z hasłami Zjazdu. Wszystkie poruszane na Zjeździe tematy były bliskie życia, nie zaś oderwane od rzeczywistości. Zdecydowana przewaga tematów technologicznych i gospodarczych wskazywała na charakter zainteresowań uczestników Zjazdu. Zarówno ilość uczestników i referatów, jak wskazane cechy tych referatów, jak wreszcie bardzo liczna frekwencja nietylko na posiedzeniach plenarnych lecz również sekcyjnych: pozwalają na stwierdzenie, iż zwołanie Zjazdu odpowiadało potrzebom chwili i życzeniom polskich inżynierów chemików. Słuszna więc była inicjatywa Związku Inżynierów Chemików zorganizowania Zjazdu w roku bieżącym, słuszna też jest decyzja zwoływania podobnych Zjazdów co dwa lata. Należało by li tylko sformułować życzenie, aby dobór referatów następnych Zjazdów odbywał się według ściśle określonego planu, dając między innymi systematyczny przegląd postępów techniki chemicznej zarówno w Polsce jak na świecie.

Znamienną cechą, charakteryzującą Zjazd, było uniknięcie poruszania spraw, związanych z zawodowymi uprawnieniami i dezyderatami inżynierów chemików. Okoliczność tę zapisać trzeba na wielkie dobro Zjazdu, który wykazał że naczelnym zainteresowaniem polskiego inżyniera chemika są zagadnienia dobra Narodu i Państwa, nie zaś osobistego interesu.

Jak wielkie znaczenie do prac Zjazdu przywiązywał Rząd i społeczeństwo, tego najlepszym dowodem było, że przedstawiciele naczelnych władz cywilnych i wojskowych brali udział w posiedzeniach plenarnych i komisyjnych. A Pan Prezydent Rzeczypospolitej nietylko zechciał udzielić wysokiego protektoratu, ale wziął czynnie udział w obradach, które w pewnej części odbywały się na Zamku, odpowiedniemu zaś zebraniu przewodniczył Pan Vice-Premier, Inż. Eugeniusz Kwiatkowski.

Prasa codzienna poświęcała wiele uwagi sprawom zjazdowym, informując czytelników o przebiegu obrad Zjazdu, a nawet podając streszczenia cenniejszych referatów, wygłaszanych na plenarnych posiedzeniach.

Poprzez wygłoszone na Zjeździe referaty przewijała się głęboka troska o zapewnienie warunków jaknajpomyślniejszego rozwoju przemysłu chemicznego w Polsce. Zwracano uwagę, że jest to zagadnienie o doniosłości państwowej z uwagi na konieczność uprzemysławiania kraju — a więc rozwiązania spraw demograficznych, ponadto zaś szczególnego dla obronności Państwa znaczenia produkcji chemicznej. Stąd też płynęły akcenty o potrzebie takiego klimatu gospodarczego, który pozwoli na rozwijanie najszerszej inicjatywy ku rozwojowi przemysłu chemicznego w Polsce.

Drugą myślą, zasługującą na podkreślenie, było uwypuklenie znaczenia żywego człowieka w produkcji chemicznej. Myśl tę pięknie sformułował w powitalnym przemówieniu Rektor Politechniki w Warszawie, Prof. Dr. Józef Zawadzki, mówiąc:

„Najważniejszą inwestycją w budowie życia Narodu i Państwa jest człowiek, do pracy twórczej zdolny i do pracy tej należycie przygotowany; wszelkie plany inwestycyjne, praca nad podciągnięciem Polski wzwyż wtedy tylko dadzą zamierzone wyniki, gdy będziemy mieli ludzi, którzy potrafią plany te wykonywać, gdy ich należycie do tego przygotujemy. W hierarchii potrzeb i wysiłków państwowych przygotowanie człowieka musi znaleźć należne miejsce".

Przyjęte przez Zjazd uchwały były opublikowane w prasie codziennej i zawodowej. Należy zwrócić uwagę na stwierdzenia, dotyczące znaczenia przemysłu chemicznego oraz na dezyderat powołania Rady Chemicznej.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dn. 12 maja 1937 r. zmarł nagle w Sosnowcu ś. p. Dr. Artur Likiernik, Dyrektor fabryki „Radocha", Vice-Prezes Izby Przemysłowo-Handlowej w Sosnowcu, długoletni przewodniczący Stowarzyszenia Przemysłowców w Sosnowcu. Dr. A. Likiernik zmarł, udając się do Warszawy na posiedzenie Komisji Surowców Chemicznych, odbywające się nazajutrz w Związku Przemysłu Chemicznego, padł więc na posterunku.

Zmarły był jednym z najwybitniejszych chemików i przemysłowców starszego pokolenia. Głęboka i wszechstronna wiedza, duże doświadczenie i inicjatywa technologiczna, wielkie zalety serca i umysłu charakteryzowały tę znaną w świecie chemicznym postać. W działalności swojej nie ograniczał się jednak do zagadnień, związanych tylko z przemysłem chemicznym, ale ogarniał znacznie szersze dziedziny, interesując się ogólnymi sprawami gospodarczymi, czego wyrazem było powoływanie Go wielokrotnie na czołowe stanowiska życia gospodarczego.

Utrzymując żywy kontakt z zagranicą, pozostawał pod wpływami kultury łacińskiej, a zarówno piękną postacią jak sposobem myślenia wyróżniał się szczególnie i upamiętnił wśród wszystkich, którzy z Nim pracowali.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Wytwórnia Węgla Aktywnego w Skarżysku wytwarza obecnie węgiel aktywny chłonny i odbarwiający w różnych gatunkach i może zarówno pod względem ilości jak jakości produktu pokryć wewnętrzne zapotrzebowanie Polski. Ta sama Wytwórnia wypuściła już na rynek bezwodnik kwasu octowego, mogąc całkowicie zaspokoić potrzeby wewnętrzne rynku polskiego.

Zakł. Chem. „Synthesa" w Warszawie donoszą nam, że rozpoczęły produkcję i wypuściły na rynek następujące rozpuszczalniki nitrocelulozy i acetylocelulozy:

ester etylowy kwasu mlekowego,
ester amylowy kwasu mlekowego,
ester butylowy kwasu mlekowego,
ester glikolowy kwasu octowego.

Produkty te wytwarzane są w ilościach, pokrywających zapotrzebowanie rynku wewnętrznego, w jakości odpowiadającej towarowi importowanemu i po cenach niższych od cen zagranicznych. W tym stanie rzeczy nie istnieje ani techniczna ani gospodarcza potrzeba importu tych rozpuszczalników z zagranicy.

PRZEMYSŁ CHEMICZNY NA TARGACH POZNAŃSKICH

Polski przemysł chemiczny na tegorocznych Targach Poznańskich wystąpił okazale. Połowa wielkiego pawilonu Nr. 17, położonego za wieżą ciężkiego przemysłu, zapełnia się stoiskami przedsiębiorstw chemicznych polskich oraz firm handlowych sprzedających produkty tego przemysłu. Należyte przedstawienie eksponatów wytwórczości chemicznej nie jest zadaniem wdzięcznym, bowiem sam charakter wytwórczości — surowców i półfabrykatów, z trudem tylko nadaje się do ujęcia dydaktycznego, a atrakcyjność handlową posiada tylko w stosunku do ograniczonego grona wyspecjalizowanych odbiorców. Jednakże reguła ta nie jest oczywiście pozbawiona dość licznych wyjątków, a zaznaczenie roli produkcji chemicznej w całokształcie wytwórczości przemysłowej wydaje się niezbędne w ramach przedsięwzięcia tak doniosłego, jakim są Targi Poznańskie. Stwierdzić należy, że wystawcy chemiczni naogół bardzo szczęśliwie poradzili sobie z niewdzięcznym materiałem eksponatów, ujmując je w formie estetycznej i przystępnej, choć może bardziej odpowiadającej idei wystawy niż celowi targów, którym przecież jest propaganda handlowa.

Podajemy listę przedsiębiorstw związkowych, które miały swe stoiska na Targach, rozpoczynając od tych, których stoiska ze względów estetycznych i propagandowych uznać można za szczególnie udane. „Alfa", „Radocha", „Mościce" (dobry montaż pejzażu), „Grodzisk" (b. ciekawe dioramy, opakowań), „Barcikowski" (ciekawe eksponaty ziół i kwasu mlekowego), „Solvay" (praktyczne ujęcie ekspozycji), „Azot" (eksponaty głównie poświęcone zwalczaniu szkodników roślin), „Schicht", „Lignoza", „Ero", „Elektryczność" (niestety tylko szczotki do prądnic), „Leszczyński". Następnie wymienić należy szereg estetycznych stoisk firm perfumeryjnych i kosmetycznych: „Żak", „Stempniewicz", „Centralne Laboratorium Chemiczne", „Kasprzycki", „Halka". Spośród fabryk farb zanotowania godne są stoiska „Pomorskiej Fabryki Farb" w Toruniu oraz firmy „Baron i Flieger" w Katowicach. Przemysł korkowy reprezentowany jest przez dwie firmy „Korek" i „Polski Przemysł Korkowy". Na uwagę zasługują jeszcze eksponaty następujących firm: „Split" (kazeina i albumina z jaj), „Zakłady Tomofosfatowe" (preparat Adco do wytwarzania obornika syntetycznego i ulepszania obornika), „Schering Kahbaum" (wystawia jedynie preparaty do ochrony roślin, nie zaś produkty farmaceutyczne), wreszcie stoisko „Morszyna Zdroju". Na marginesie tych dwóch ostatnich firm zaznaczyć wypada, że przemysł farmaceutyczny na targach nie jest reprezentowany.

W pawilonie samochodowym wystawia „Stomil" eksponaty swej produkcji. Prócz „Stomilu" wystawiają: „Wolbrom" „Sanok", „Gentelman" i „Ardal". Inne firmy gumowe prezentują swą produkcję na stoiskach firm handlowych.

Przemysły zagraniczne, jak wiadomo, wystawiają na Targach bądź w ramach stoisk narodowych, bądź też w obrębie pawilonów zawodowych (m. innymi znaczna ilość firm czechosłowackich). Z zakresu przemysłu chemicznego godzi się pokreślić udział „I. G. Farbenindustrie".

BILANS I. G.

Ogłoszony został bilans i rachunek strat i zysków I. G. Farbenindustrie A. G. za rok 1936.

Z analizy tych zestawień wynika, że większość pozycji zarówno po stronie aktywów jak pasywów wykazuje niewielkie zmiany w porównaniu z r. 1935, z wyjątkiem opłacanych podatków, które w roku 1936 wyniosły 56,62 miliony RM (w r. 1935 — 43,73 mil. RM). Dywidenda oznaczona została — już poraz siódmy — na 7%, wynosząc 47,6 mil. RM. przy kapitale akcyjnym 680 milionów RM. Odpisy na amortyzację wynoszą 81,13 mil. RM.

Jeśli chodzi o poszczególne dziedziny działalności, omówione w sprawozdaniu, to trzeba stwierdzić pewną zwyżkę produkcji barwników w porównaniu z r. 1935. To samo zjawisko obserwować można w grupie innych produktów chemicznych, gdzie zasługuje na uwagę rozszerzenie bądź podjęcie fabrykacji garbników i kauczuku syntetycznego. Sprawozdanie podkreśla wielki wzrost produkcji i konsumcji wewnętrznej sztucznych włókien ciętych. W zakresie związków azotowych zasługuje na uwagę rozszerzenie produkcji mocznika, szeroko obecnie stosowanego jako nawóz sztuczny. Płynne paliwa, otrzymywane na drodze hydrogenizacji węgla, wypuszczane są obecnie na rynek w mieszance z metanolem. Powstały wreszcie trzy nowe fabryki, celem fabrykacji siarki, kwasu mrówkowego i szczawiowego oraz chlorku cynku.

Działalność r. 1936 oceniona jest pozytywnie, a główny nacisk położony był na zaopatrzenie rynku niemieckiego w sztuczne surowce.

ZNIŻKI CELNE

Wobec wygaśnięcia dn. 30 kwietnia r. b. dotychczasowego Rozporządzenia o zniżkach celnych, ogłoszone zostało nowe rozporządzenie obowiązujące do dn. 31 października 1937. Rozporządzenie to przedłuża do tejże daty zezwolenia na ulgową odprawę towarów, wydane na podstawie dawnego rozporządzenia. Układ nowego rozporządzenia nie różni się od dotychczas obowiązującego i dzieli towary, korzystające ze zniżek celnych na trzy kategorie: takie, które opłacają zniżone cło na podstawie zezwoleń Min. Skarbu, na podstawie zaświadczeń Izb Przemysłowo-Handlowych, wreszcie bez żadnych specjalnych formalności.

Spośród zniżek, bezpośrednio interesujących przemysł chemiczny, na uwagę zasługują następujące nowe zniżki, wprowadzone w życie z dn. 1 maja r. b.

Mrówczan niklu (poz. 331) używany jako katalizator przy utwardzaniu tłuszczów opłaca 25% cła normalnego za zezwoleniem Min. Skarbu,

kwas benzoesowy (poz. 339) opłaca 50% cła normalnego za zezw. Min. Skarbu,

bromek metylu (poz. 374 p. 1) opłaca 15% cła normalnego za zezw. Min. Skarbu,

oleje fuzlowe (poz. 345) do celów przemysłowych opłacają 40% cła normalnego za zezw. Min. Skarbu,

katalizatory przy utwardzaniu tłuszczów i olejów (poz. 490 p. 2) opłacają 10% cła normalnego za zezw. Min. Skarbu,

olejek goździkowy (poz. 429 p. 2) do wyrobu waniliny opłaca na podstawie zaświadczeń Izb Przem.-Handl. 10% cła normalnego.

Ponadto zostały wprowadzone pewne zmiany w zakresie niektórych, dotychczas obowiązujących zniżek celnych. Mianowicie, ograniczono działanie zniżek celnych na betanaftyloaminę, fenyloalfanaftyloaminę i kwasy Cleve do dn. 30 czerwca r. b. Ograniczono działanie zniżki celnej na materiały plastyczne (poz. 488) do produktów niewyrabianych w kraju. Rozciągnięto zniżkę celną w zakresie kwasów naftolosulfonowych (poz. 398 p. 7) również na ich sole. Przesunięto zniżkę celną na olej drzewny (poz. 210) ze zniżek udzielanych na podstawie zaświadczeń Izb Przem.-Handl. — do zniżek automatycznie stosowanych.

Przypominamy zrzeszonym fabrykom chemicznym, że wszelkie wnioski dotyczące zmian, uzupełnień lub rozszerzenia nowego rozporządzenia o zniżkach celnych, celem uwzględnienia ich w następnym — za pół roku — rozporządzeniu, należy formułować i przesyłać zawczasu, celem umożliwienia czynnikom oficjalnym przestudiowania zgłoszonych materiałów.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 34 z dn. 1 maja r. b. ogłoszone zostało pod poz. 268 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 22 kwietnia 1937 o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła.

Omówienie tego rozporządzenia podajemy na innym miejscu.

W Dz. Ust. Nr. 35 z dn. 7 maja r. b. ogłoszone zostały pod poz. 270 przepisy wykonawcze do ordynacji podatkowej w formie Rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 25 marca 1937 r.

W Dz. Ust. Nr. 35 z dn. 7 maja r. b. ogłoszone zostały przepisy wykonawcze do Ustawy o opodatkowaniu tłuszczów, mianowicie w zakresie tłuszczów zwolnionych z pod opodatkowania. Przepisy te ogłoszone zostały w formie rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 20 kwietnia 1937 r.

W Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 12 z dn. 5 maja r. b. ogłoszone zostały pod poz. 398 i 399 okólniki Ministerstwa Skarbu w sprawie dopuszczonych do przywozu z zagranicy alkaloidów, ich pochodnych, trucizn i środków silnie działających.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ DOMU HANDLOWEGO B. NEUFELD, WARSZAWA, Leszno 54.

	Cena w zł. za 100 kg.
Aceton	350.—
Ałun chromowy	80.—
Ałun krystaliczny	55.—
Ałun mielony	55.—
Antichlor kryst.	41.—
Antimonium crud. w kawałkach	160.—
Antimonium crud. w proszku	200.—
Asfalt Gilsonit	85.—
Azotan baru	185.—
Barwniki anilinowe — ceny i katalogi na żądanie	
Błękit Milori i Paryski	650.—
Biel cynkowa	96.—
Biel ołowiana	160.—
Boraks kryst.	88.—
Boraks w proszku	93.—
Boran manganu	340.—
Braunsztyn	80.—
Chlorek baru	75.—
Chlorek cynku w proszku 98/100%	115.—
Chlorek wapna	40.—
Dwuchromian potasu	190.—
Dwuchromian sodu	165.—
Dwusiarczyn sodu bezwodny 60/62%	65.—
Fenol	310.—
Fosforan sodu trójzasadowy	90.—
Fosfor czerwony	650.—
Glejta angielska w proszku	160.—
Glin metaliczny w proszku	550.—
Grafit angielski w łuskach	130.—
Grafit angielski w proszku 95/97%	130.—
Hydrosulfit	280.—
Kalafonia	72 50
Kamfora w taflach	725.—
Klej kostny	150.—
Klej skórny	185.—
Kaolina w kaw. i w proszku	14.—
Kreda chem. czysta	52.—
Kwas borny	185.—
Kwas szczawiowy	150.—
Litopon 30%	82.—
Minia ołowiana	130.—
Minia żelazowa min. 90%	85.—
Nadboran sodowy	390.—
Nadmanganian potasu	300.—
Nitrobenzol	450.—
Octan kobaltu	1200.—
Octan ołowiu	165.—
Oleina	220.—
Olej rycynowy med.	230.—
Pumeks w kawałkach	60.—
Pumeks w proszku	40.—
Sadza ameryk. Carbon-black marki Witco — ceny konwencyjne.	
Salmiak mielony	115.—
Salmiak w kaw. subl.	200.—
Siarczan kobaltu	750.—
Siarczan magnezu	20.—
Siarczan miedzi	84.—
Siarczan żelazowy	15.—
Siarka mielona	35.—
Siarka w laskach	35.—
Talcum 000	19.—
Talcum 00000	26.—
Talcum 000000	29.—
Tanina 92%	750.—
Tlenek kobaltu 76%	2000.—
Węglan magnezu w cegiełkach	220.—
Węglan magnezu w proszku	125.—
Węgiel aktywowany odbarwiający do olejów	160.—
Ziemia okrzemkowa	35.—
Żelazocjanek potasowy	330.—
Żelazocjanek sodowy	250.—

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg. loco skład Warszawa wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.", Łódź tel. 195-96 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3 m. 8, tel. 8-38-78.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.

Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc:
Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA" Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wyłączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„Fr. KARPIŃSKI Spółka Akcyjna", Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Leszno 15, tel. 11.06-81,
Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW" Sp. Akc., Warszawa. Złota 35, tel. 533-49

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW", Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Siarczek węgla:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Soda amoniakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:
„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.